

SVOBODNA SLOVENIJA

AÑO (LETO) XXVII. (21)
No. (Štev.) 25

ESLOVENIA LIBRE

BUENOS AIRES
20. junija 1968

Po beograjskih demonstracijah

Zadnje študentske demonstracije v Beogradu so pred svetovno javnostjo nedvoumno potrdile, da je „nekaj gnilega v deželi,“ da je nezadovoljstvo med ljudstvom tolikšno, da je za njihov izbruh zadostoval neznamenit in nepomemben dogodek ter jih potem razplamtel v največje nemire, kar jih je bilo doslej v državi. Po svojih ostrih oblikah in obsegu pa tudi najnevarnejši, s katerimi se je doslej srečal komunistični totalitarni režim, odkar je na oblasti v Jugoslaviji. Kajti deset in deset tisočev študentov ni samo zasedlo vseh vseučiliških poslopij v Beogradu, ampak se je vrglo kot nezadržna sila tudi na ulice ter se po njih spopadalo z močnimi oboroženimi oddelki milice.

Odločnost, s katero so jo napadali študenti, je bilo največje presenečenje za stare partije. Z vseh delov mesta so jim tudi venomer udarjale na ušesa njihove odločne zahteve po resnični in ne samo navidezni demokratizaciji države, po odpravi korupcije, proti dvojnemu zaslužkarstvu, proti samovoljnim privilegijem vladajočega partijskega razreda, za zagotovitev namestitve mladine po končanem študiju, po zastopstvu mladine povsod, kjer je govor o njenih problemih. Pač najhujše obtožbe, ki so padale na komunistični režim s študentskih partijskih vrst!

Partijsko vodstvo je bilo zelo zaskrbljeno, da se študentske demonstracije ne bi razširile na ostalo meščanstvo ter prenesle še na deželo in v druga mesta po državi. Zavedalo se je, da je trenutno vsa mladina proti njim, da vsa protestira proti njim. Dobro so tudi vedeli, da njim naklonjena mladina na univerzi, ki je tudi demonstrirala, ni v večini. Kajti poleg nje so še druge skupine; pravi stalinovci, močne skupine, ki smatrajo za svojega voditelja Mao Ce Tunga, drugi so pristaši Rankovičevi, zopet drugi sledijo Milovanu Djilasu. Veliko je protikomunistov in narodno zavednih študentov. V zadnjem času sta se začeli uveljavljati še dve novi skupini med partijci: anarhisti, ki so po vzgledu Cohn Bendita izobesili tudi na beograjski univerzi črno zastavo, ter skupina komunistov guevaristov.

Da so študentske demonstracije začele zadobivati najnevarnejše oblike, so potrjevala številna teroristična dejanja. Na beograjski univerzi so pokale bombe ter je bilo več ljudi ranjenih. Sredi Beograda je ozračje pretresla silovita eksplozija težke bombe, ki so jo teroristi položili v prostore uradne jugoslovanske potovalne agencije Putnik. Zato je partijsko vodstvo neprestano na vse načine opozarjalo demonstrante na nevarnost, da se lahko „vsak poizkus nasilnega reševanja študentskih vprašanj sprevrže v korist destruktivnih elementov tudi izven študentskih krogov.“

Na zagotovila partijskih veljakov, da bo vlada rešila vse študentske zahteve, demonstranti niso nič dali. Njihova zahteva je bila, da mora tako zagotovilo dati sam Tito. Tako je prišlo do njegovega govora, v katerem je zvrčal vso odgovornost za nerešena vprašanja, ki so povzročila študentske nemire, na partijo in na zvezno vlado, sebe pa prikazoval kot ogorčenega državnega predsednika, katerega navodil podrejeni ne izvršujejo. Pač cinizem, ki ne pozna mej! Saj je vendar znano, da se nobena stvar ne v vladi in ne v partiji ne zgodi brez njegove vednosti in pristanka!

In da bi študente še bolj prepričal o svojih trditvah, je zagrozil, „da ga ne bo več na položaju, na katerem je sedaj, če študentske zahteve ne bodo takoj urejene.“

V Titovem govoru je zanimivo tudi to, da je z njim oplazil tudi svoja politična nasprotnika Rankoviča in Djilasa, češ da sta delno skrivata za študentske demonstracije. Prvi je ves čas teh demonstracij molčal kot grob, Djilas je pa zahodnim časnikarjem zatrjeval, da v demonstracijah vidi resnični znak, ki kaže smer v pospešeno demokratizacijo in v odstranjevanje samovoljnih privilegijev. Istočasno je Djilas

FRANCIJA PRED VOLITVAMI

V Francijo se je vsled De Gaullovega hladnokrvnega in odločnega nastopa proti komunistom in njihovim sopotnikom ter anarhističnim elementom pretekli teden vrnil mir. Redke delavske in študentske skupine so še nudile odpor policijskim ukrepom, s katerimi je De Gaulle trenutno ohranil Francozom svobodo, kakor jo poimuje zahodni svet. Zadnje študentske upornike v Sorboni in v gledališču Odeon je policija pognala na cesto minuli ponedeljek, tako da se je tudi v teh dveh prvotnih žariščih majske „revolucije“ začelo normalno poslovanje. Sorbona je prenehala biti „hotel, prenočišče in postaja za prvo pomoč“, kakor se je izrazil De Gaullov notranji minister, ki je ukazal policijski napad na to 700 let staro pariško vseučilišče.

Da Gaulle je v svojem proglasu na Francijo napovedal splošne volitve za nedeljo 23. in prihodnjo nedeljo, 30. t.m. Svojegega predsednika vlade Pompidouja je poslal na volilno kampanjo širom države, sam pa je izdal ukaz za izpust na svobodo svojih desničarskih nasprotnikov, ki so mu stregli po življenju, ko je pred leti podarjal neodvisnost Alžiru.

V Francijo se je smel neovirano vrniti bivši franc. predsednik Bidault, ki je takoj ustanovil novo „Gibanje za pravičnost in svobodo“, v katerega se bodo mogli včlaniti vsi, „razen slepih pristašev De Gaulle in njegove doktrine in razen tistih, ki verujejo v totalitarni režim“. Gibanje ima namen, pravi Bidault, „soustvariti svet, v katerem bodo spoštovane zakonitost in človeške pravice“. Bidault sam pa ne namerava kandidirati na volitvah.

Nevaren položaj v Saigonu

Položaj v Sangu, južnovietnamski prestolnici, se je pretekli teden močno poslabšal vsled iznenadnih komunističnih raketnih napadov na mesto. Vietnamski komunisti so objavili, da bodo v kratkem začeli obstreljevati Saigon s 100 raketami dnevno in da bo to obstreljevanje trajalo 100 dni. Z letaki so pozvali prebivalstvo, naj se odseli iz bližine ameriških in južnovietnamskih vojaških objektov in južnovietnamskih vladnih poslopij.

Vsled dosedanjih raketnih napadov in zgoraj omenjenih groženj je bogato saigonsko prebivalstvo začelo zapuščati mesto, drugi pa so začeli graditi protiraketna zaklonišča. Vsled tega je naraslo povpraševanje za cementom in peskom ter se je cena tega proizvoda močno dvignila. Narasle so mo-

Na svobodo je bil izpuščen bivši general Salan, ki je v Alžiru vodil upor proti De Gaulle. Obsojen je bil takrat na dosmrtno ječo.

V Francijo se je smel vrniti tudi bivši polkovnik Lecheroy, član tajne teroristične organizacije proti De Gaulle, kateremu je večkrat stregel po življenju. Lecheroy je bil v odsotnosti obsojen na smrt.

Medtem, ko De Gaulle s temi potezami skuša pridobiti vse odenke francoskih političnih desničarjev, da bi skupno z njegovim gibanjem nastopili na volitvah proti komunistom in njihovim zaveznikom, pa je ukazal postaviti izven zakona enajst levčarskih in komunističnih organizacij in dal izgnati iz države nad 160 tujcev, ki jih je policija zasacila v nedavnih izrednih v Parizu in drugod po državi.

Vsled nad mesec dni trajajočih nemirov in stavk je Francija za podporo svojemu težko prizadetemu gospodarstvu morala iz Mednarodnega denarnega fonda, katerega članica je, potegniti doslej 745 milijonov dolarjev, tako da ji je trenutno ostala še kvota 140 milijonov dolar. za najnujnejšo priliko.

Kljub finančni stiski pa je De Gaulle sklenil, da ne bo prizadeta francoska obrambna sila ter se bodo francoski poskusi s hidrogensko bombo v Tihem oceanu izvedli, kakor je bilo predvideno.

Vsled De Gaullovega nastopa proti komunizmu v Franciji so se močno ohladili odnosi med Moskvo in Parizom. Med nekomunističnim prebivalstvom v državah za železno zaveso pa je De Gaullov prestiž prav zaradi tega narasel.

Mo tudi cene živih in drugim potrebinam.

Medtem so se na bojišču pojavili prvi severnovietnamski helikopterji, s katerimi so komunisti začeli prevažati municijo svojim oddelkom. Ameriška letala in topništvo so prvi dan sestrelila nad 12 komunističnih helikopterjev.

V Parizu pa so mirovna pogajanja v popolnem zastoju. Ameriški delegat Harriman je zagrozil komunistom z represalijami, če bodo obstreljevali Saigon z raketami, hanojski delegat pa je odgovoril Amerikancem, da se vojaške operacije ne bodo zmanjšale vse dotle, dokler Amerikanci ne pristanejo na brezpogojno prenehanje bombardiranja Severnega Vietnama in na popoln vojaški umik iz Južnega Vietnama.

Novo komunistično izzivanje v Berlinu

Vzhodnonemški komunisti so pretekli teden znova začeli z delno blokado Zahodnega Berlina z zahtevo, da si morajo vsi Zahodni Nemci in Zahodni Berlinčani, ki hočejo potovati, iz ali v Berlin po vzhodnonemškem ozemlju preskrbeti vizum od vzhodnonemških oblasti.

Vsled tega ukrepa je prišlo do močnega zastoja prometa med Berlinom in Zahodno Nemčijo po cesti in železnici, ki vežeta bivšo nemško prestolnico s svobodnim svetom.

Amerikanci, Angleži in Francozi so protestirali v Moskvi, toda ta jim je obsodil tudi anarhiste med študenti. Zatrjeval je, da „Jugoslavija danes ne potrebuje ne mitologije, ne guevarizma, ampak resničnih svobod, gospodarskega razvoja in zvišanja življenjske ravni.“

Študentske demonstracije so po enem tednu prenehale. Milica je odšla, študenti so zapustili prostore, v katerih so bili utrjeni dober teden. Ostal pa je borbeni duh, ki jih je spremljal ter gonil na ulice, kjer so s svojo krvjo neizbrisno zapisali zahtevo po pravi svobodi in demokraciji.

Za komuniste pač dober nauk, da je ni sile na svetu, ki bi mogla zatreti in zamoriti težnjo naroda po svobodi in ki bi mogla za stalno držati v suženstvu ves narod s svojo totalitarnistično partijo.

Tega naj se dobro zavedajo!

20 de Junio – Día de la Bandera Nacional

Esta fecha ha sido establecida para honrar especialmente a enseña Nacional y como homenaje a su creador, el general Manuel Belgrano, patriota eminente, noble y desinteresado, que falleció ese mismo día en el año 1820.

Manuel Belgrano, este ilustre prócer, nacido en Buenos Aires el 3 de junio de 1770, participó en el Cabildo abierto del 22 de Mayo y fue elegido por el pueblo como vocal de la Primera Junta el 25 de Mayo de 1810. Entusiastamente trabajó para mejorar la educación en Río de la Plata. Fue el propulsor de los estudios matemáticos y por su iniciativa se creó en 1799 la Escuela de Náutica, Instituto teórico-práctico de investigación y enseñanza de matemáticas y ciencias de navegación. También a él se debe la primera escuela de dibujo que funcionó en el País, siendo además el primero que se ocupó de la educación de la mujer. Aún durante la guerra de la emancipación Belgrano continuó preocupándose por la educación. Para fundar cuatro escuelas donó los 40.000 pesos que el gobierno le destinó como premio a la victoria de Salta, y para el funcionamiento de los mismos escribió en 1813 un Reglamento Escolar que fue el primero redactado en la Argentina después del 25 de Mayo.

Su memoria será honrada hoy en todas las escuelas nacionales y en los garnzones y hoy se realizará también el juramento a la Bandera por los soldados conscriptos de las clases que ahora cumplen su servicio militar.

La ceremonia central del Día de la Bandera se celebrará hoy en la ciudad de Rosario ante el monumento a la Bandera Nacional y será presidida por el presidente de la Nación general Juan Carlos Onganía.

20. junij – Dan narodne zastave

Ta dan je posvečen narodni zastavi in počastitvi spomina njenega ustvaritelja generala Manuela Belgrana, odličnega, nesebičnega in plemenitega rodoljuba, ki je umrl v Buenos Airesu prav na ta dan leta 1820.

Manuel Belgrano je bil rojen v Buenos Airesu 3. junija 1770. Po poklicu je bil odvetnik ter je zaradi svoje visoke izobrazbe zavzemal odlične položaje. Kot velik rodoljub se je udeležil narodnih manifestacij v Cabildu dne 22. maja 1810 ter je bil tri dni pozneje izvoljen tudi za člana prve argentinske narodne vlade. Neutrudno si je prizadeval za širjenje prosvete v deželah Río de la Plata. Bil je iniciator za študij matematičnih ved. Na njegovo pobudo je bila leta 1799 ustanovljena Pomorska šola, teoretično-praktični zavod za raziskovanje in študij matematičnih ved in pomorskih znanosti. Prav tako je bila na njegovo pobudo ustanovljena prva Slikarska šola v deželi. Bil je tudi prvi v Argentini, ki se je zavzemal za boljše izobrazbo ženske mladine. Teh svojih prizadevanj za širjenje prosvete med narodom Belgrano ni opustil niti sredi osvobodilnih bojev ter je vseh 40.000 pesov, ki jih je dobil od vlade kot nagrado za svojo zmago nad sovražnikom pri Salti, poklonil za zgraditev štirih šol. In da bi te šole lahko začele s poukom mladine, je zanje leta 1813 sestavil šolski načrt, ki je bil prvi po 25. maju 1810.

Spomin na tega velikega rodoljuba in ustvaritelja narodne zastave bodo v Argentini danes častili po vseholah in vseh vojaških garnizijah, v katerih bo tudi zaprisega rekrutov na narodno zastavo, ki sedaj služi svoj kadrski rok.

Glavna proslava Dneva zastave bo v Rosariu pred spomenikom, ki je postavljen njej na čast. Bo pod predsedstvom predsednika republike generala Juana Carlosa Onganie.

I Z T E D N A V T E D E N

Papež Pavel VI. je v nedeljskem govoru na vernike, zbrane na Trgu sv. Petra, zatrjeval, da daje vso pomoč za res napredno socialno pravičnost in za zdrave namene bodočih rodov. Pri tem je pa jasno naglasil, da ne daje podpore za nasilno doseganje teh ciljev.

V Urugvajju so imeli prejšnji teden znova stavke in nemire. Večje obsege so zavzeli v Montevideu. Policija je proti študentom in delavstvu nastopila odločno ter je vzpostavila red. Za ohranitev notranjega miru je vlada izdala vrsto poostrenih varnostnih ukrepov. Ministri za ljudsko zdravje, za kulturo ter za delo in socialno varnost se s takimi ukrepi niso strinjali in so odstopili. Predsednik države Jorge Pacheco je izjavil, da pod nobenim pogojem ne

bo dopustil anarhije v državi. Za torko so delavski sindikati proglasili splošno stavko.

V Kolumbiji je senat zavrnil ostavko predsednika republike Carlosa Llerasa Rastrepa ter mu izglasoval zaupnico in pooblastila za spremembo ustave, da bo njegova vlada lahko izvedla svoj načrt za zagotovitev socialnega miru v boljšnosti.

V Kanadi so bile v torek, 18. junija, splošne volitve. Glavna nasprotnika sta si bila predsednik vlade in vodja liberalne stranke Pierre Elliot Trudeau ter biv. predsednik vlade province Nova Škotska Robert Stanfield, naslednik Johna Diefenbakerja v vodstvu napredne konservativne stranke.

Iz življenja in dogajanja v Argentini

Spomin na junijske dogodke leta 1955

Dne 16. junija je minilo 13 let od dogodkov, ki so se tega dne odigrali v Buenos Airesu. Proti tedanjemu predsedniku Peronu se je uprla mornarica ter je njeno letalstvo bombardiralo vladno palačo, med mornarji in vojniki so pa bili v sami njeni bližini hudi boji. Upor mornarice 16. maja 1955 je sicer propadel, toda bil je začetek temeljitih priprav za novo revolucijo vseh oboroženih sil in demokratskih ustanov proti Peronu in njegovi vladi. Ta revolucija je potem izbruhnila 16. septembra istega leta pod vodstvom generala Lonardija ter je zaključila Peronovo dobo v Argentini.

Po neuspeli revoluciji mornarjev dne 16. junija 1955 je nahujskana poulična druhal ropala in požigala cerkve v Bs. Airesu. V tisti grozni noči so v Buenos Airesu gorele naslednje cerkve: svetega Lojolskega, sv. Janeza Krstnika, sv. nadangela Mihaela, Naše Gospe Piedad, La Merced, sv. Nikolaja Barskega, Ntra. Sra. del Perpetuo Socorro in Ntra. Sra. de las Victorias. Pri požigu teh cerkva je bilo uničenih tudi več dragocenih umetnin.

Spominske svečanosti za padle v bo-

jih ob poskusu revolucije argent. mornarice so pripravile razne demokratske ustanove ter vojna mornarica. Za padle so bile po cerkvah tudi zadušnice.

V nekaj vrstah

Dr. Nicanor Costa Méndez, zun. minister, je 17. junija odpotoval v Montevideo na razgovore z urugvajskim zun. ministrom o vseh vprašanjih ki bodo predmet razprav predsednikov obeh držav. Do sestanka obeh predsednikov bo prišlo 8. julija, ko bo prišel v Bs. Aires na nekajdnevni obisk urugvajski predsednik Jorge Pacheco Areco.

Komisar za upravo poslopja drž. kongresa je predsedniku republike predložil poročilo o svojem delu. Iz njega je razvidno, da je imel argent. državni kongres, t.j. poslanska in senatska zbornica skupaj, pred argentinsko revolucijo 2.726 uradnikov. Po tej revoluciji so jih v kongresu obdržali samo 576, vse ostale pa so poslali na delo v druge državne urade. Proračun drž. kongresa je pred revolucijo dosegal višino 2.088.733.000 pesov brez dnevnice in kreditov za reprezentanco. Za dnevnic poslancem in senatorjem ter za reprezentanco je bila v proračunu postavka 328.800.000 pesov.

OBVESTILA

celovečernega filma Kristina in cesar.

Četrtek, 20. junija 1968:

V Slovenskem domu v San Martinu sestanek Lige žena — Mati ob pol 7

V Slomškovem domu predvajanje zvečer. Govori gospa Anica Kralj.

Naš dom v San Justu Slovenski loveci

vabijo na

LOVSKO VESELICO
CELODNEVNA PRIREDITEV

Nedelja, 23. junija 1968

Za prijetno razvedrilo poskrbljeno.

Sodeluje Zlati glas

V Slovenskem domu v San Martinu
v nedeljo, 23. junija ob 16

DOMAČE KOLINE

Igra Planika

POZOR!

6. julija 1968

ZIMSKI VEČER

Naš dom, San Justo Orkester Planika

Vse žene in matere in vse vzgojiteljice, ki se ukvarjajo z mladino, priščno vabimo na predavanje

dr. Milana Komarja: *Upor mladine*

ki bo v četrtek, dne 27. t. m. ob 16. uri v Slovenski hiši.

Pripravlja odbor Slovenskih mater in žena

PO
TO
VA
NJA

EUROTUR

TU
RI
ZEM

je vaša potovalna agencija.

Oddelek za Slovence vodi Armando Blažina

OBISČITE EVROPO — poslovno ali kot turisti. SREČAJTE se s svojimi sorodniki in prijatelji. ČAS NI OMEJEN.

V tem letu BREZ vizumov.

VOŽNJA Z LADJO

tja in nazaj

427.50 USA dolarjev

VOŽNJA Z LETALOM

tja in nazaj

CELOVEC 940.50 USA dolarjev

TRST 904.10 USA dolarjev

Vse na odplačevanje

25% na račun in 12 ali 24 obrokov z 12% obrestmi

LADJE: G. Cesare — Augustus — Anna C —
Eugenio C — Enrico CAvenida Córdoba 351
Buenos Aires

Tel.: 32-6070/6077/6078/6079

Sobota, 22. junija 1968:

V Slovenski hišnici ob 20 predavanje g. R. Jurca: Zlata podlaga.

Sestanek SKAP ob 19.30 v Slovenski hiši. Govori dr. Tine Debeljak o Balantiču ob 25-letnici njegove smrti.

V Berazategui ob 17. uri skupni sestanek deklitov in fantovskega odseka.

Nedelja, 23. junija 1968:

V Slovenski hiši Baragova proslava otrok slovenskih št. Ob 16. skupna sv. maša, nato proslava.

V Slomškovem domu družinska nedelja. Predaval bop. dr. Alojzij Kuko-vica S. J. o temi: Film in krščanska morala.

V Slovenskem domu v San Martinu domače kolone. Začetek ob 16. Igra Planika.

SDO

SFZ..

ŠPORTNI DNEVI

Začetek 9. julija

Seja športnih referentov 2. 7.

Vpisnina do 30. junija

2. REDNI OBČNI ZBOR

DRUŠTVA SLDV. PRISTAVA
V CASTELARJU

bo v nedeljo, 30. junija 1968 ob 16 v šolskih prostorih na Pristavi z naslednjim dnevnim redom:

1. Čitanje zapisnika zadnjega ob- dnežnega zbora;
2. Poročila odborov;
3. Poročilo Nadzornega odbora;
4. Volitve novega odbora;
5. Predlogi;
6. Slučajnosti.

Vabimo vse biveše deležnike, ki so ustanovni člani društva in vse redne članke, da se udeležijo občnega zbora.

Nande Česarek, tajnik
France Pernišek, predsednik

Arh. Jure Vombergar

Director de obra y
constructor 1^a cat.Načrti za gradnje vseh vrst, no-
tranjo opremo, pohištvo. Ureditve
gradbenih dovoljenj v Capitalu in
provinci Buenos AiresIndependencia 321 - 12^a, d. 48
Capital

JAVNI NOTAR

Francisco Raúl
Cascaente

Escribano Público

Pta. baja, of. 2

Cangallo 1642 Buenos Aires
T. E. 35-8827Dr. FRANC KNAVS
ODVETNIKLavallo 1290, p. 12, of. 2, Capital
T. E. 35-2271Uradne ure od 17—20
Na telefonu tudi dopoldne (10—12)Luján, Francia 952
T. E. 735 ali 516

V petek in soboto od 9—13. ure.

V Našem domu v San Justu lovska
veselica z zabavnim orkestrom.

Sreda, 26. junija 1968:

V Slovenski hiši ob 19. seja učiteljskega sveta ZS.

Četrtek, 27. junija 1968:

V Slovenski hiši ob 16. uri pred slovenskimi materami in ženami predavanje vseuč. prof. dr. Milana Komarja o uporu mladine.

Sobota, 29. junija 1968:

Desetletnica Slovenskega srednješolskega tečaja ob 19.30 v Slov. hiši

Nedelja, 30. junija 1968:

Na pristavi ob 16. uri občni zbor Društva Slov. pristava.

V Slovenski vasi družabna priredit-
tev.Sobota, 29. junija ob 19.30
v Slovenski hiši10-letnica Slovenskega
srednješolskega tečaja
RAVN. MARKA BAJUKASv. maša: daruje g. dir. msgr.
A. Orehar

Misli ob obletnici:

ga. Anica Kraljeva
g. prof. A. Geržinič
gdč. Terezika Marn
g. Jože DobovšekLepo vabimo profesorje, dijake,
bivše dijake, starše, znance in
prijatelje.

VESELIMO SE VAŠEGA OBISKA

30. junija popoldne

KO BOMO V NOVEM DOMU OBNOVILI NAŠ VSAKOLETNI

praznik KOLIN

Orkester Planika

PRICETEK OB 17

DRUŠTVO SLOVENSKA VAS

Prijateljem in znancem sporočamo, nas je po božji odločitvi
dne 14. junija po daljši bolezni v 83 letu starosti zapustil naš ljubeči
mož, skrbni oče in predobri stari oče ter tast, gospod

dr. Ferenc Logar

K zadnjemu počitku smo ga spremili v soboto, dne 15. junija
po pogrebni sv. maši na pokopališče Villegas.Ob prebriski izgubi našega dragega rajnika se zahvaljujemo
vsem, ki so nam bili v teh težkih dneh v tolažbo ter v pomoč. Zlasti
se zahvaljujemo dobremu rajnikovu prijatelju župniku iz Bonzija
g. Guilleremu Macretti-ju za opravljene molitve ob krsti, g. dr. Aloj-
ziju Starcu za obiske, tolažila sv. vere, za opravljene molitve, po-
grebno sv. mašo, tolažilne besede v cerkvi ter vodstvo pogreba.
Iskreno zahvalo smo dolžni družinam Barle in dr. Kačar-Fink, ki
so nam bile v teh bridkih urah ob strani. Dalje sosedom, ki so pri-
hajali rajnika kropiti ter so ob njem prečuli vso noč. Prav tako vsem
pokojnikovim prijateljem, ki so prišli na pokopališče, da se tam po-
slove od našega ljubelega rajnika. Zlasti izrekamo zahvalo prijatelju
dr. Tinetu Debeljaku za lep poslovlilni govor ter za domačo zemljo,
ki jo je spustil v pokojnikov grob.

Vsem iskreni Bog plačaj!

V Argentini: žena Marija, sin France, snaha Sonja
ter vnuki Marinka, Francek in Andrejček;
v domovini: hčerka Milena, zet ing. dr. Beno Zvan
ter vnukinja Marjetka in Mateja.

PRED PETDESETIMI LETI:

POT DO PRVE SLOVENSKE VLADE

Dr. Tine Debeljak

Spričo takega pomena, ki so ga Rusi znali dati poga-
janjem, ni čudno, da so se Čehi in z njimi tudi Slovenci obr-
nili tja — po samoodločbo...Prav tedaj pa je tudi Wilson razglasil svoj apostolat s
„14 točkami“, v katerih je tudi Slovincem dal upanje na ured-
ničev njihove svobode. Ko je Czernin za slovanske narode
v Avstriji odklonil to pravico, je v parlamentu državni posla-
nec dr. Benkovič v „tako jasni formulaciji, kot je dozdaj ni-
lo slišati iz slovenskih ust“ (Naši razgledi 37. 5. 67), udarno
ovedal, da „je s tem jugoslovansko vprašanje postalo emi-
nentno mednarodno ter da je Majniška deklaracija minimalni
in ne maksimalni program“. Nato je dodal: „Vihar ljudskega
gorčenja bo pomedel vse tiste, ki imajo Majniško deklaracijo
za maksimalni program.“ To je rekel v dunajskem parlamentu,
asna je zveza s češko Deklaracijo Treh kraljev, kakor tudi
Wilsonovi točkami, čuti se večja sproščenost, drznost. Ne
menja se več habsburški okvir, nasprotno, namiguje se jasno
a širšo rešitev v mednarodnem smislu. Istočasno pa je tudi
rožnja — tistim, ki jim je prav ta „okvir“ bil ideal.Deklaracijsko gibanje se je razvijalo bučno in revolucio-
arno. V prvih mesecih so prihajale le izjave posameznih
kupin (št. Jernej, Črnice...). Po Krekovi smrti pa so se
ridružile vse občine po Kranjskem, Primorskem, Štajer-
sem... Največ jih je prišlo decembra 1917... ter v prvih
mesecih 1918 (kranjskih občin 189 štajerskih 215 itd.). Naj-
olj je razgibalo množice pobiranje podpisov po deželi, ki ga
organiziralo slovensko žensstvo. Stopali smo spet v črbo
borov, ki so zrevolucionirali slovenski narod do zadnje kože.
Bojni tabori so bili v Zaleu, št. Janžu, Dravogradu, Postojni.11. Najbolj seveda shod v Ljubljani, kjer sta zastopnici žensstva
— Krekova sestra Cilka in Franja dr. Tavčarjeva — izročili
dr. Korošcu 200.000 podpisov Slovencev. To dejanje pomeni
— plebiscitno odločitev za jugoslovansko državo (marca).F. Erjavec piše (ilustr. Slovenec 14. 6. 1925), da so to
gibanje doma vodili škof Jeglič z duhovništvom, prof. B. Re-
mec in dr. Jež. Dr. Korošec ga je vodil z Dunaja.To gibanje pa je vedno bolj izgubljalo avstrijski značaj,
kar so občutili obmejni Nemci, ki so posebno na Koroškem in
Štajerskem začeli s terorjem. Dr. Korošec je zahteval ustano-
vitev slovenskih narodnih straž, pa mu jih niso dovolili.2. aprila je imel Czernin v parlamentu znani govor, v
katerem je napadel predvsem češko gibanje in izrazil upanje
na nemško zmago spričo opustitve vzhodne fronte in začetka
zahodne ofenzive. Ta govor je razdražil Čeha, da so za 13.
aprila sklicali veliko zborovanje v Prago, kjer je narod kot
celota prisegel, da ne bo odstopil od borbe za cilje ki si jih
je v svojih prejšnjih deklaracijah postavil (Majniška, Tri-
kraljska). Na to slavnost so bili povabljeni tudi Slovenci in
Jugoslovani, ki so se solidarizirali z borbo Čehov.Ta nastop je bil v času, ko se je v Rimu pripravljala kon-
gres podjarmljenih narodov Avstroogrške. Da je bilo delo med
Masarykovim Narodnim svetom v Parizu in politiki doma do-
bro povezano in koordinirano, priča pismo dr. Štepaneka Be-
nešu 1. maja 1918, v katerem poroča, da se je „doseglo po-
polno bratovsko združevanje z Jugoslovanskim klubom“, ter tudi
s političnim centrom v Zagrebu, ter deloma tudi že del časa
ustvarjanje Lige podjarmljenih narodov znotraj monarhije.
Dokazi: med 24. in 27. aprilom je bila inkognito v Pragi
poljska delegacija. V njej sta bila prof. T. Grabowski in pe-
sni Jan Kasprowicz, s katerima smo govorili o skupnem na-
stopu po intencijah emigracije. Tudi obstaja zveza med Po-
ljaki in Ukrajinci. Od časa do časa so skupne tajne konfe-
rence (v Pragi, Krakovu); v Prago so povabljeni Rumuni in
Italijani ter Ukrajinci... Kot vidite, je tu iskati analogije zRimskim kongresom in gre naše delo paralelno.“ (Beneš 455).
V tem pismu omenja Štepanek, da se bodo vršile velike na-
rodne slavnosti ob priliki petdesetletnice Narodnega gleda-
lišča v Pragi (aprila). Po teh slavnostih, ki so bile naravnost
revolucionarnega značaja, so bili vsi podjarmljeni narodi, Slo-
venci, Srbi, Hrvati, Ukrajinci, Italijani, Rumuni, Poljaki ter
je bil to pravzaprav v monarhiji ponovljeni rimski kongres, Slo-
venskih udeležencev, ki jih je vodil dr. Korošec, je bilo nad
200! Prvi pred manifestacijskim pohodom pa je šel največji
slovaški pesnik Hviezdoslav, kar je naprevilo velik vtis. Glavna
zahteva je bila: absolutna samoodločba narodov brez katerega
kolj okvira.Iz tega časa je fotografija dr. Korošca v družbi s pred-
sednikom češkega Narodnega sveta Stanekom in pisateljem
A. Jiraskom (Il. Slovenec 14. 6. 1925).Czernin je napadel o Veliki noči slovanske izdajalce in
kical Nemce in Madjare na boj zoper nje. Zato pa je 4. maja
na seji vlade govoril predsednik Seidel tudi, da „sicer ne ve,
ali se bo ustanovila jugoslovanska država, kar ni izključeno.
Vendar tudi morebitna Jugoslavija v okviru habsburške mo-
narhije na noben način ne bo obsegala slovenskega ozemlja, ki
leži na poti do Adrije in ki je v tesni zvezi z nemškim jezi-
kovnim ozemljem“ (Mal 1118).To so smatrali Slovenci za prvo bojno napoved. Načelnika
slovenske in češke parlamentarne delegacije (Korošec in Sta-
nek) sta takoj protestirala proti ocepitvi slovenske dežele
od jugoslovanskega naroda, odklanjata odgovornost za nadalj-
nji razvoj in hočeta vztrajati v boju zoper absolutizem in pri-
stransko nadvlado za demokratizacijo, svobodo, pravico samo-
odločbe in za politično samostojnost“ (Mal 1119).Zaradi te Seidlove izjave je nato odstopil (prvi in zadnji
slovenski minister v dunajski vladi) dr. Žolger (6. maja), ki
je bil v kabinetu kot uradni-strokovnjak, in nepolitični za-
stopnik Slovencev.